

A young child with light hair, wearing a dark blue sweater and blue jeans, is standing in a park covered with fallen autumn leaves. The child is reaching up to touch a large pile of leaves. The background shows a green lawn and trees with some yellowing leaves, suggesting an autumn setting. A blue horizontal bar is visible in the top left corner of the image.

**BARNEVERNREFORMEN =
SAMHANDLINGSREFORM
FOR BARN OG UNGE**

Mette Madsen
Projektleder
KUBA / Kr. Sand
kommune

Hva ønsker jeg å bruke denne tiden til?

- Agders organisering av kommunale barneverntjenester
 - Hvilken betydning får det i forhold til intensjon i reformen?
- Laget rundt barnet
 - PROP 73 L - endringer i barnevernloven (barnevernsreform)
 - PROP 100 L - endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)
 - PROP 133 L - forslag til ny barnevernlov
- Alle proposisjonene har samme intensjon:
 - Kommunen som helhetlig tjenesteyter
 - Danne et «lag» rundt barnet og familien - der de sikres mer koordinerte og samordnede tiltak
 - Kraftfull og treffsikre tiltak - der hensikten er å unngå barneverntiltak (fra nytt lovutkast barnevernloven)

Hvorfor denne reformen?

- Flere tilsynsrapporter har vist at de kommunale tjenestene preges av:
 - **for liten, for svak og for mangelfull koordinert innsats** for å begrense og forebygge skjevutvikling og omsorgssvikt
 - **Til tross** for at de barn og familier som strever identifiseres veldig tidlig, **SÅ**
 - Det strøs det for **tynt ut**, for **lite kraftfullt og virksomt i starten** og **treffer ikke familienes reelle behov** - utfordringene bare øker på - familiene **involveres for lite** i egen hjelp
 - Familiene sikres ikke **koordinert hjelp**, men «sendes» rundt i systemet, ofte mens **vansker øker**
 - Det er svak kommunal innsats for barn med begynnende **psykisk uhelse og rusrelaterte utfordringer**

«Samhandlingsreform» for barn og unge - fordi

- **Barneverndelen** i reformen handler om overføring av oppgaver fra stat til kommune med hovedfokus på:
 - Ansvar for **all oppfølging** av fosterhjem
 - **Betydelig økning** i egenandeler for kjøp av statlige tiltak, som eks. institusjon og spesialiserte fosterhjem skal gi insentiver for å vri tiltaksbruken over på **mer økt kommunal satsing på tidlig kraftfull innsats og virksomme tiltak**
- **Helsedelen** i reformen må sikre at:
 - Grunntjenestene har **ressurser og virksomme verktøy** til å bruk for avdekke, forebygge og motvirke omsorgssvikt og skjevutvikling
 - Fra **bekymring for gravide til de mest utsatte barn og unge i kommunen** - må innsatsen nå innrettes slik at man har de virksomme tiltakene lokalt i kommunen - **et av målene** med reformen er **å hindre** at barn og unge trenger barneverntiltak
 - Barn og unge med **psykiske og rusrelaterte utfordringer** er avhengig av treffsikre og virksomme nok tjenester i kommunen - uten riktig hjelp vil kommunene få store utgifter knyttet til disse barna
 - Voksentjenestene må inngå i den **gode og koordinerte hjelpen**, spesielt de med omsorg for barn.
- **Oppvekstdelen** i reformen må sikre at:
 - Barnehager, skoler og PPT **har utviklet gode strukturer for samhandling** om barn og deres familier
 - Barnehager, skoler og PPT har **kompetanse i å tidlig identifisere** barn som strever, og ha tilgang på **virksom og treffsikker hjelp, som kan iverksettes tidlig** på et lavest mulig nivå.
 - «å vente og se» eller å ikke jobbe målrettet nok på flere nivåer for å hjelpe både barn og foreldre vil bli svært kostbart.

Agder – hva vil være lurt å gjøre slik vi har organisert barneverntjenestene?

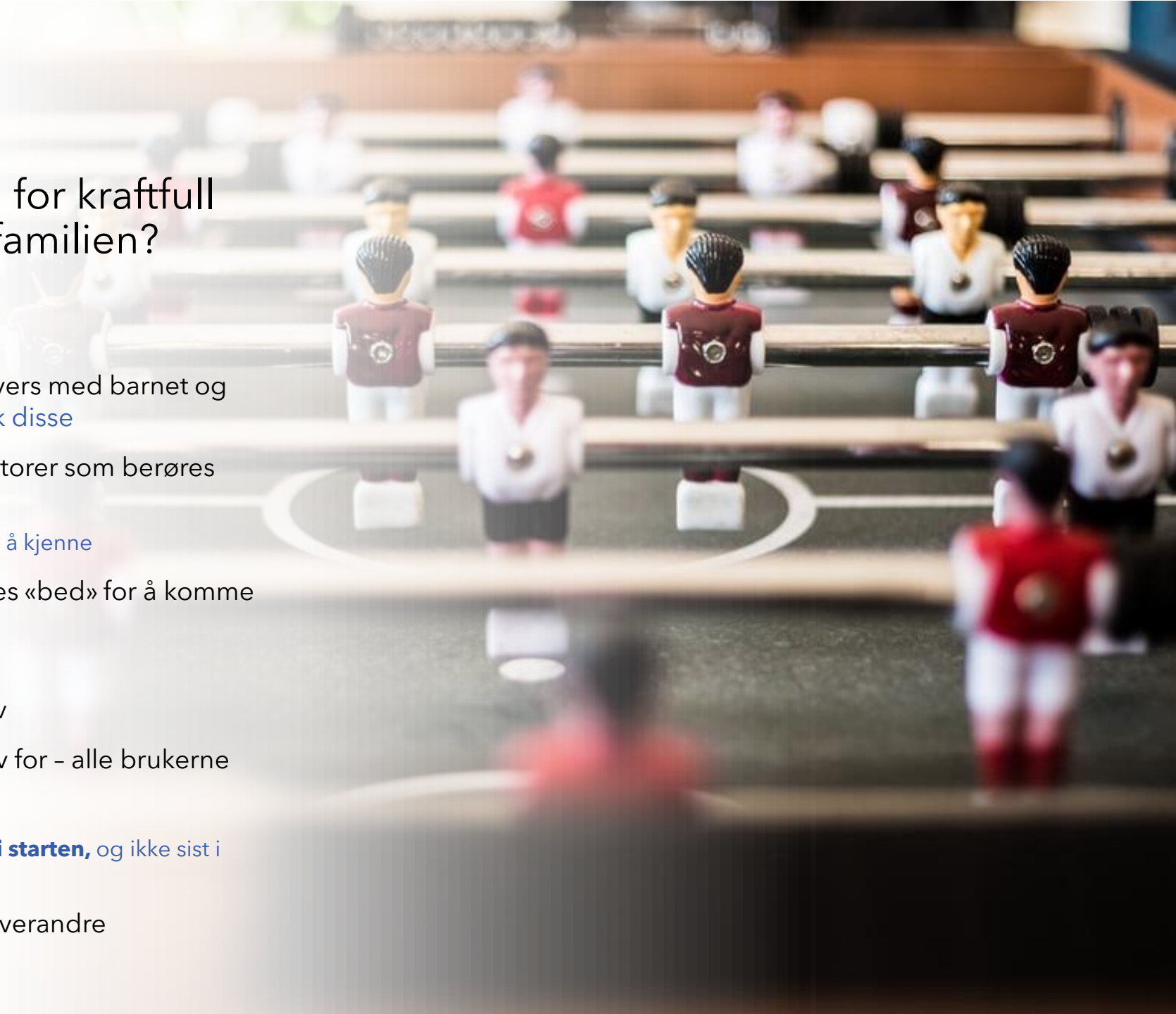
- Agder har 25 kommuner og 9 barneverntjenester
- Interkommunale barneverntjenester:
 - **Eierskap** – særlig for kommuner med interkommunal barneverntjeneste
 - Hvordan sikre en helhetlig opprusting av kommunale tjenester med **barneverntjenesten på «laget»** som fullverdig medlem
 - Hvordan vil dere nå ta «tilbake» eierskapet til barneverntjenesten?
 - Hvilke grep vil dere nå ta?
- Stor tjeneste med små deltakerkommuner
 - Hvordan vil dere ivareta **deltakerkommunene fremover med barnevernkompetanse?**
 - Hvilke grep kan dere ta?
- Kommuner på egenhånd (4)
 - Er dere **store nok** til å klare dere på egenhånd eller må dere **se over kommunegrensene og samarbeide**, også med interkommunale barneverntjenester
 - Er barneverntjenesten en **integret del av kommunens helhetlig tjenesteapparat?**

For alle kommunene i Agder uavhengig av organisering av barneverntjenesten

- Alle kommuner bør starte med en **overordnet** drøft:
 - Hva betyr dette for **vår** kommune?
 - Hvilke utfordringer har vi knyttet til levekårsproblematikk?
 - Treffer våre tiltak i dag den målgruppen?
 - Hvor godt **rustet** er våre grunntjenester?
 - Hvordan er barneverntjenesten innlemmet i vårt helhetlige forebyggende tjenesteapparat?
 - Vil vi ha økonomi til å la de tyngste tiltakene (barneverntiltak) komme sist i tiltakskjeden?
 - Eller defineres disse litt som «utenfor» det forebyggende tverrfaglige i kommunen?
 - Deltakerkommuner må forvente og kreve deltakelse fra barneverntjenesten i samarbeidsmøter osv.
- Hva **gjøres** i vår kommune i dag?
 - Hva skal vi **fortsette** med, og hvor er det god flyt?
- Hvor er **kompetansegapet og sårbarhetene** i vår kommune?
- Hvilke **andre tiltak/program** benyttes i vår kommune?
 - Har vi for mange **universelle tiltak** eller for få?
 - Bør vi ha flere **indikerte tiltak** rettet mot spesielle grupper i vår kommune?
 - Har vår kommune de **selekterte** tiltakene tilgjengelig?
 - Smører vi for tynt ut?
 - Virker det vi gjør eller sender vi familier videre og oppover i tiltakskjeden?
 - Virker COS bedre når det gis fra barneverntjenesten enn når helsestasjonen gir dette?
 - Barn med **rettigheter etter flere lovverk** - hvilke tiltak har kommunen for dem?
 - Avlastning?
 - Døgnbistand?
 - Parallelle omsorgsbaser?

Hvordan bygger man et lag for kraftfull innsats rundt barnet og familien?

- Sett nøkkelpersonene sammen i et fora på tvers med barnet og familien i sentrum - [har dere eksempler bruk disse](#)
- Felles kompetanseheving for ledere i de sektorer som berøres
 - Må starte ovenfra og gå foran som vevisere
 - Lær hverandres roller, mandat og myndighet å kjenne
- En må «tørre» å bevege seg over i hverandres «bed» for å komme ut av forvaltningsklemma
 - Ut av siloen
- Involver brukerne - evaluer mot deres behov
- Tilpass tjenestene til hva brukerne har behov for - alle brukerne
- Kraftfulle tiltak så tidlig som mulig
 - De mest kraftfulle og virkningsfulle tiltakene **i starten**, og ikke sist i rekken, på dørterskelen til et fosterhjem
- Trenger relasjonell kapasitet til brukere og hverandre

Helhetlig samhandling danner rammen for laget

- NAV må inngå i et tettere samarbeid med øvrige tjenester for barn og unge enn i dag - må utvide «blikket»
 - Økonomi må ikke komme i veien for samspillsveiledning eller andre tiltak rettet mot familien
 - Trenger familiene hjelp - må de følges over - ikke bare sendes alene
- Voksentjenestene må innlemmes i den helhetlige oppfølgingen
- Nettverksmobilisering i alle faser en oppfølging
- Koordinering av tjenestene til barn og familiene
 - Utvikle koordinatorrollen til mer enn IP
 - Møteledelse, lede endringsprosesser og relasjonsbygging
 - Lære opp ansatte i å jobbe som et lag
 - Bygge felles forståelse av koordinatoroppgaver
 - Lage gode rutiner for samhandling på tvers
- Tørre å trå opp nye grenser
 - Prøve ut hvor terskler skal ligge og hvem som skal gi hjelpen
- Hvordan være gode ambassadører for barnevernets omdømme og hjelpetilbud slik at kompetansen og ressursene utnyttes godt, så tidlig som mulig i et utfordringsforløp?

Økonomiske konsekvenser

- Økonomisk smell vil komme fort om en ikke ruster grunntjenestene
- Doble utgifter kommunen er bundet til gjennom vedtak vil gi økte utgifter over tid
- Full økonomisk ansvar for oppfølging av fosterhjem
- Økt finansieringsansvar for institusjoner
- Spesialiserte fosterhjem kan tilbys, ikke bistandsplikt!
 - Derfor må brudd i fosterhjem forebygges godt
- Snu bruken av økonomisk forsterkning av fosterhjem til mer tilpassede og treffsikre forsterkninger i fosterhjem

Framtidsscenarioet*

- Familie med **5 barn** flytter til kommunen. Innflyttere og uten nettverk. Består av:
 - 3 åring, tvillinger på 7 år, 12 åring og 15 åring.
 - Ordinært fosterhjem x 3 per md: kr. 43 700 x 12 = kr. 524 400 (3 barn 3 og 7 år)
 - Ingen økning
 - Spesialisert fosterhjem per md: kr. 82 110 x 12 = kr. 985 320 (1 barn 12 år)
 - Institusjon per md: kr. 165 000 x 12 = kr. 1 980 000 (1 barn 15 år)
 - Totalt økte kostnader for denne familien blir: **kr. 3 507 720***
-
- 3 ungdom i institusjon: 3 x kr. 165 000 x 12 = **kr. 5 940 000***

Oppsummering

- Denne reformen bør sees på som en **kommunal samhandlingsreform** for barn, unge og deres familier
- Forebyggende og tidlig innsats må bli mer **kraftfull og koordinert** med et særlig blikk på gruppen utsatte barn og deres familier
- Barn med **rettigheter etter flere lovverk** må ha et kommunalt tilbud, også på døgnbasis
- Kommunene vil få et **svært dyrt barnevern**
- Statlige tiltak har **heller ikke alltid den forventede effekten**
- **Økte ressursbehov** - både kompetanse og gode lokale tiltak
- Det blir **økt ressursbehov på fosterhjemsområdet** fordi man får flere oppgaver
- **Øke tiltaksapparatet** for å hindre bruk av kostbare statlige barneverntiltak
- Familieråd for å **mobilisere nettverk**